

Mikko Kinnunen kesk ym.

Kirjallinen kysymys perhehoitajien sosiaaliturvan kehittämisestä sosiaaliturvauudistuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Perhehoitajat tekevät korvaamatonta työtä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tukemiseksi. Perhehoitaja on henkilö, joka hoitaa oman kotinsa ulkopuolista ihmistä perheenjäsenenä. Hoito voidaan järjestää hoitajan tai hoidettavan kotona. Lasten ja nuorten kohdalla puhutaan usein sijaisperheistä ja -vanhemmuudesta. Perhehoidossa voi olla myös kehitysvammaisia, ikäihmisiä tai mielenterveyskuntoutujia.

Perhehoitajat työskentelevät toimeksiantosopimuksella, joka solmitaan kunnan tai kuntayhtymän kanssa. Kyse ei siis ole työsopimussuhteisesta ansiotyöstä. Toimeksiantosopimuksella toimiva perhehoitaja ei myöskään ole yrittäjä. Ongelmallista on, että perhehoitajana toimiminen ei näin ollen kerrytä työssäoloa. Jos perhehoitajan toimeksiantosopimus päättyy, perhehoitajana toiminut henkilö ei voi saada ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Tällöin perhehoitaja on oikeutettu ainoastaan työmarkkinatukeen.

Suomessa on paljon perhehoitajia, jotka saavat toimeentulonsa perhehoitajana toimimisesta. Osa heistä toimii perhehoitajana kiireellisesti sijoitettavien lasten lyhytaikaisissa sijoituksissa. Perhehoitajan toimeksiantosopimus voi loppua yllättäen esimerkiksi hoidettavan hoidon tarpeen loppuessa tai hänen siirtyessään pysyvään hoitopaikkaan. Perhehoitajan toimeentulo on uhattuna tilanteessa, jossa uutta hoidettavaa ei vielä ole. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle jääminen voi toisaalta aiheuttaa myös sen, että kaikilla kiinnostuneilla ei ole myöskään mahdollisuutta ryhtyä perhehoitajaksi.

Perhehoitajana toimiva voi myös saada mahdollisen aiemman työnsä perusteella ansiosidonnaisesta päivärahaa perhehoitajan toimeksiantosopimuksen päättyessä, jos työssäoloaika on aiemmin täytynyt.

Työttömyysturvalaissa säännelty palkansaajan työssäoloaika täyttyy, kun henkilö on edellisten 28 kuukauden aikana ollut vähintään 26 kalenteriviikkoa työssä. 28 kuukauden tarkastelujaksoa voidaan pidentää työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä kerrotuilla hyväksyttävillä syillä enintään 7 vuotta. Perhehoitajana toimiminen on hyväksyttävä syy tarkastelujakson pidentämiseen, jos perhehoitajana toimivalla ei ole samaan aikaan mahdollisuutta olla ansiotyössä.

Keskustan kansanedustaja Aila Paloniemi teki viime kaudella kirjallisen kysymyksen toimeksiantosuhteisen perhehoitajan työttömyysturvan parantamisesta (KK 259/2017 vp). Kysymyk-

Kirjallinen kysymys KK 192/2022 vp

sessään Paloniemi esitti, että työttömyysturvalainsäädäntöä kehitettäisiin siten, että perhehoitajilakin olisi oikeus työttömyysturvaan.

Silloinen sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila totesi vastauksessaan, että "etuusjärjestelmän tarkastelu yksinomaan yhden toimeksiantopohjalta tapahtuvan työskentelyalan osalta ei myöskään ole tarkoituksenmukaista. Selvitystehtävän tulisiikin toteutuessaan olla osa laajempaa kokonaisuutta".

Marinin hallituksen ohjelmassa perhehoitajat mainitaan yhden kerran. Hallitusohjelmassa todetaan, että erilaisten hoivapalveluiden tuottamistapoja, kuten perhehoitoa, kehitetään. Kuluvalla kaudella on käynnistetty myös laaja sosiaaliturvauudistus, jota valmistelee parlamentaarinen komitea. Tulossa oleva uudistus voisi olla entisen sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilan mainitsema "laajempi kokonaisuus", jonka yhteydessä myös perhehoitajien asemaa voitaisiin parantaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten valmisteilla olevassa sosiaaliturvauudistuksessa on otettu huomioon perhehoitajana toimivien henkilöiden sosiaaliturvan kehittämistarpeet?

Helsingissä 13.4.2022

Mikko Kinnunen kesk
Pekka Aittakumpu kesk